

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Sulv. Regele Ferdinand II.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgönyeim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... .. 432 Lel.
Fél évre ... .. 216 Lel.
Negyed évre ... .. 108 Lel.
Havonta ... .. 36 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vétetnek fel.

*Megjelenik naponta reggel.

Magyar középiskola

„Teljes megelégedéssel és igaz örömmel állapítom meg, hogy a vezetése alatt álló iskolánál a tanári testület minden tekintetben a legmegfelelőbb tudományos és pedagógiai munkát végzi... másrészt, hogy a tanulóifjúság a nagy általánosságban becsületesen fogta fel hivatását és így is végzi kötelességét.”

Ezeket Gherman Ov. Dante állami liceumi tanár, az aradi római katolikus főgimnáziumhoz kirendelt vizsga-elnök írta abban a levélben, amelyet Fischer Aladárhoz, a római katolikus főgimnázium igazgatójához intézett. Román ember, a kultúra egyik becsületesebb harcosa írta a fenti sorokat magyar tanintézetéről, magyar tanárokról, magyar diákokról magyar iskolaigazgatóhoz. Nem lehet egyszerűen napirendre térni az elismerő sorok felett, mert ezeket nem a köteles udvariasság írta a román tanárral, hanem a lélek őszinteségéből fakadtak. A levél több, mint elismerő írás. Bizonyítéka annak, hogy az aradi római katolikus főgimnáziumnak megvan a létjogosultsága és hogy visszapattannak róla azok a gyanulások, amelyek ezt a magyar kulturális intézményt meg akarták semmisíteni.

Hosszu és küzdelmes kálváriát kellett végig szenvednie az aradi magyar középiskolának. Amikor az impérium átvételével az intézet hajléktalanná lett, Arad magyar társadalmának áldozatkészsége és a város vezetőségének jóindulata lehetővé tették további működését. Eleinte szegényes felszereléssel szolgálta a kulturát és a lehetőségek szűk keretei között teljesítette hivatását. Amikor azután a tanulók száma növekedett és a tanítás rendes mederbe terelődött, át kellett vergődnie az első eléje került sziklán. Néhány meg gondolatlan növendék túlfűtött temperamentuma miatt be kellett szüntetni az előadásokat. A diákokról az egész intézetre, tanári karra és diákságra is ráterelődött az eleinte lappangva bujkáló gyanu. Megindult a szigorú vizsgálat, amely tökéletesen rehabilitálta a magyar középiskolát és néhány hónapnyi silencium után ismét megindulhatott a tanítás. Újabb akadályok jelentkeztek. A tanári képesítések

felülvizsgálása és az intézet felszerelésének kérdése miatt már majdnem a végleges bezáratás veszedelme fenyegette az iskolát. — Ekkor megmozdult Arad magyarsága, amelyet minden kulturált polgár támogatott és végül is a legfelsőbb tanügyi fórum megkegyelmezett a tanintézetnek. Tavaly azután megszüntették az iskola nyilvánossági jellegét, a magániskolák sorába került. Ezt a próbát is fényesen kiállotta. Az elmúlt esztendőben a sok kényszerű szünet ellenére is oly ragyogó eredményt mutatott fel a római katolikus főgimnázium,

És az idén?... Hivatkozunk Gherman Dante román tanár levelére.

Arad magyar középiskolája tehát ott, ahol a tanügy sorsát intézik, méltónak találattatott arra, hogy a kulturát szolgálja és tovább éljen. A kultúra pedig szent, akár az állam nyelvén, akár magyarul hirdetik azt. Az az iskola, amely a kultúra szolgálatában áll, egyik megingathatatlan pillére az állam épületének. Ezt a pillért nem szabad megingatni, hanem ha inogni kezd, alá kell támasztani. Az ara-

Ferenczy Ida.

(Erzsébet királyné udvarhölgyénél.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Fehér a haja, fogalom a neve. Mozdulatai, járása-kelése leányosan könnyed. Társalgása, szelleme a nagyvilági, dáma örök éberségével sziporkázva hat:

— Mindig frissnek érzem magamat, ha olyanok körében vagyok, kik szellememet emelik, — s oly kedves egyszerűséggel mondja ezt hogy idő sincs tiltakozásra, szaporán folytatja:

— Pedig mennyi gyöngém van! Minden rossz bennem: a szívem, a májaim, a vesém. Most a szememet operálta Imre professzor. Ott feküdtem a szanatóriumban lekött kezekkel, nehogy egy önkéntelen mozdulattal elrontsam a jó tanár áldott munkáját. És milyen babonás vagyok! Mindig tudom, mit mikor kezdek, melyik lábammal lépjek, mikor kell hirtelen fát fogni a kezemmel. Imre tanár tudja ezeket és ott rejtegeti markában a fadarabkát, hogy kellő pillanatban nevetve a kezembe adja! A

di katolikus főgimnázium lojalisan eleget tesz azoknak a követelményeknek, amelyeket az államhatárolom elvár tőle. Állampolgárokat nevel, de magyar embereket, mert nem is nevelhet másokat. Az állam maga sem követeli tőle, hogy ne magyarrá nevelje a gondjaira bízott ifjúságot. Amikor az állam iránti kötelesség és a nemzeti jelleg fenntartása harmóniába kerülnek, mint azt a római katolikus fő-

gimnázium megcselekedte, megvan a lehetősége a kölcsönös megértésnek és megbecsülésnek. És ez a legnagyobb és legmagasztosabb feladata a ma iskolájának.

A jövő tanévben a magyar középiskola saját hajlékába költözik. Saját várában lesz harcosa a kultúrának. Szimbóluma lesz az új hajlék a kultúrák találkozásának az Alma mater minden félreértést eloszlató ölen.

A népszövetség megbizottai Romániában.

(A kisebbségek helyzetének tanulmányozása. — Magyarországi bucaresti követe a magyar kölcsön meghiusulásáról.)

Bucurestből táviratozzák: Tegnap a fővárosba érkeztek a népszövetség megbizottai akik a romániai kisebbségek helyzetét jöttek tanulmányozni. A bizottság tagjai Gompardé francia, Odens svéd és Castra spanyol delegátusok. A népszövetség megbizottai kihallgatáson jelentek meg Banu és Anghelescu miniszterek előtt, akik kijelentették a megbizottaknak, hogy a kisebbségek iskolái szabadon működhetnek, a vallás gyakorlása teljesen szabad Romániában és az egyházak állami támogatásban részesülnek.

A Dimineata intervjut közlő báró Zichy-Rubido bucaresti magyar követtel, aki kijelentette, hogy a gróf Bethlen által kért nemzetközi kölcsön teljesen meghiusult, mert a kisantant államai és Franciaország a kölcsön egy részét jóvátételi célokra akarták lefoglalni és pénzügyi ellenőrzést kívántak gyakorolni. A magyar korona esése is ezzel függ össze. Daruváry beszédére vonatkozólag a magyar követ kijelentette, hogy a beszéd a kisantant címére szól és rendkívül konfidiáns hangú és a szomszéd államok jóindulatát ké-

gyöngéimet mindig úgy tünteti föl, mintha éretny volna.

Ferenczy Ida fáradtan, betegesen, öregesen utazott le a magyar fővárosba, magyar orvosok közé. — December óta ott él a „mindenkül Ida nénije” a Hungária-szállóban.

— Nézze, nézze ezt a gyönyörűséges Dunát, szemben a hegyeket. csak ezek élteknek! Meghálnék ben a városban, a falak közt. Mindig kint voltunk a szabadban. — Órákhozat kocszim. Messzire, be a nagy erdőbe. Ott leszállva elbolyongni, sétálni... Azután már autón szoktam kirándulni, de ez most százezrekbe kerül ott. Aztán van egy kedves körökes tolócsúsn, az kísért s ha elfáradtam Bécsben, beültem s azon folytattam az utat. Most már azon se. — Nincs szolga és nincs szegény, aki tolja. Csak urak vannak! Barátnőim már villanyoson jönnek látogatóba. Schönbrunnban már nem robognak hozzám az ekvipázsok. Grófi, hercegi barátnőim vannak, avagy más módon keresnek...

Ahogy beszél az ezüstfejjű asszony, esodálatosan keveri a je-

lent és a multat. Az elmúlt évtizedek társadalmi, uralkodói és politikai vezetési csapongva tűnnek elő beszédében. Leggyakrabban hallom a Majláthi és Andrássy nevet. Mindent olvas, vagy felolvasat magának. Érkezése első napján hét újságíró kopogtatott ajtaján, — hiába. Legjobb újságíró ismerőse mégis Falk, kiróli szives melegséggel beszél. Udvari légkörben él ma is. Eppen Gizella királyi hercegnő levele pihen kezében. Ittlelvő és átutazó fenségek látogatják Hungária-beli szalonjában.

— Ez nem is szálloda, — mondja kedvesen, — valóságos otthon ez, azzal a különbséggel, hogy fizetnek. Itt ismernek, szeretnek évek óta és jól érzem itt magam.

Harminc-negyven év előtti dolgokról úgy beszél, mintha tegnap történtek volna. Leleke telítve az „imádott felség” iránti rajongással. Rudolf trónörökösét úgy említi, mint „koronaherceg”-et, aki hat éves volt, mikor Ferenczy Ida az udvarhoz került, Erzsébet királyné mindössze huszonhét. Ugy emlékezik meg a viruló királyasszony,

ri. A politikai foglyok kicserélésére vonatkozólag kijelentette, hogy elvben megállapodást létesített a ro-

mán kormányral és most már csak a részletek rendezése van hátra. (Rador.)

Pánik a magyar korona esése miatt.

(A kereskedők nem árusítottak. — Budapest közönsége higgadt maradt. — Külföldiek offenzívája.)

(Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítójától.) A lázas, beteg magyar korona 0.03 és feles jegyzésének tegnapi napja a már amúgy is legyengült gazdasági élet viharos napjaiban is krízist jelent. Ennek a katasztrófális zuhanásnak közvetlen hatása is jelentkezett a bécsi piacon, ahol az effektív magyar koronáért két osztrák koronát fizettek. Ugyanigy zuhant a magyar korona kifizetési értéke Prágában, Zágrábban, Newyorkban és Londonban is. A magyar pénz ezzel újabb és még eddig ismeretlen krízishez érkezett s az örületes zuhanás az osztrák korona és a márka esésére emlékeztet.

A budapesti kereskedők már a 0.06 és feles jegyzésnél beszüntették a nagybani eladást. Különösen a szövet- és kézműáru nagykereskedések között okozott pánikot a korona zuhanása és ezekben az üzletekben már néhány nappal ezelőtt valósággal lezárták a raktárakat. Vidéki kereskedők már a múlt héten sem kaptak árut és a budapesti vásárló közönséget tegnap már ugyancsak üres kézzel engedték el a kereskedők. Jellemző azért a budapesti közönség higgadságára, hogy e kritikus órákban nyugodtan és a helyzethez illő komolysággal viselkedtek.

Bankkörökben és előkelő gazdasági helyeken állítják, hogy a közönség megfelelő nyugalommal fogadta a katasztrófális hírt s csak a kereskedők között okozott pánikot a korona zuhanása. Reggelre a legtöbb budapesti nagykereskedő beszüntette a nagybani eladást. De a kiskereskedésekben, sőt a divatüzletekben is a már jól ismert „kirakat rendezés” és „raktár rendezés” címén csak kivételesen adtak árut és a kirakatokból, szinte egyik pillanatról a másikra, eltűntek az árjelző táblák. A drágaságnak új szédült lavínája indult meg. Valóságos rohamlépésekkel emelkednek óráról-órára az árak. A kereskedők józanabb, nyugodtabb része illő komolysággal dolgozik a kritikus órákban és a vevőközönséget tovább is kiszolgálja. De a lelkiismeretlen — különösen a konjunkturában alakult üzletek — egy része, kihasználva a lázas perceket, pánikszerűen izgul a korona zuhanásán és hallgatólagos ellenállásba kezdett.

A vásárcsarnokokban az árak szédületes tempóban emelkednek. Itt már nem is lehet árakat jegyezni, mert az egyik elárúsítótól a másikig *lépéssel-lépésre változnak az árak.* Az ellenőrző közegek tehetetlenül állnak a katasztrófális

jelenséggel szemben és mindenütt felsőbb intézkedést várnak. A nyílt piacon és a vásárcsarnokokban egyaránt megjelentek az új árjelző táblák, az elárúsító bódék pedig a városi árakhoz igazodnak. A közönség csak a legszükségesebb élelmiszerszükségletét szerzi be és a már ilyenkor szokásos tömeges vásárlás most elmaradt. A bevásárlók természetesen megdöbbenve, elkéseredettebben állanak a felhőkig szökött számok előtt és a szegény, középosztálybeli asszonyok még az egy nap éllelmiszer szükségletüket sem tudták kifizetni a magukkal hozott pénzből.

Egyik legveszedelmesebb konjunkturális jelenség: *az idegenek rohama a budapesti üzletek ellen.* Mint ilyen esetben mindig, a jó valutájú külföldi kereskedők kihasználva a konjunktúra izgalmat, napjait, olcsó pénzért mindent összevásárol. A budapesti nagykereskedők ezért már hetek óta csak jó valutáért, elsősorban dollárért, angol fontért és svájci frankért adnak el külföldi kereskedőknek árut. Tegnap azonban már olyan roham indult a budapesti nagykereskedők boltja ellen, elsősorban is a textil- és ruha-boltok, valamint a cipő-, ékszer és díszáruüzletek ellen, hogy a kereskedők még külföldi valutáért sem akarták eladni. *Különösen berlini siberiek rohantak meg a budapesti boltokat* és a Németországban dollárral jól felszerelt kereskedők itt akarták szükségletüket beszerezni. — Remélhető azonban, hogy a nemzetközi siberiek inváziója megakad a magyar kereskedők józan ellenállásán.

A 0.03 és feles korona sötét vész hire természetesen lelkileg is megbenitotta pillanatokra a magyar főváros léktetését. Az üzletekben, hivatalokban, de a máskor zajosan vig pesti utcán és a kávéházban is a magyar korona katasztrófális zuhanásáról beszéltek. Az arcokra a vihar előtti bizonytalanság izgalma sápadt. Természetesen a pénztelenek s a fixfizetésű alkalmazottak tárgyalták a legnagyobb izgalommal a zürichi jegyzés hírért.

— Mi lesz velünk? Hogy élünk ezután? Hangzott a sztereotip kérdés. Válasz azonban sehonnan nem érkezett. Az egész ország szeme a kormány s illetékes körök sürgős intézkedését figyeli, hogy milyen intézkedések történnek majd a pánik elkerülésére.

A török diplomácia diadala. Londonból jelentik: A lausannei békeszerződés aláírását az egész sajtó, mint a török diplomácia hallatlanul nagy győzelmét ünnepli. A törökök minden kívánságukat keresztülvitték és ezzel ismét olyan hatalmasok lettek, mint egy évszázaddal ezelőtt voltak. Elvesztették ugyan Mezopotámiát, Szíriát és Palesztinát, de ezzel szemben európai nagyhatalommá nőttek ki magukat.

A tüzoltóság felszerelése

(Milyen fecskendőöt vásároljon a város?)

Ma érkezett meg Arad város polgármesteri hivatalához az *Astra* művek ajánlata a nemrégiben bemutatott motoros vizifecskendő ügyében. Az *Astra* művek a motoros tüzoltó-gépet 450.000 leies árban ajánlják megvételre a városnak és a fizetés feltételeiben különböző kedvezményeket nyújtanak. A tíz százalékos engedmény mellett részletfizetési kedvezményt is tartalmaz az ajánlat, amennyiben a teljes összegnek csak egynegyed része fizetendő le azonnal, a többi 75 százalék több részletben fizethető meg.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma beszélgetést folytatott dr. Angel István polgármesterrel az *Astra*-művek ajánlatáról és arról, hogy a tüzoltó felszerelések kiegészítése milyen problémák elé állítja a város vezetőségét? A polgármester munkatársunk kérdéseire a következőket jelentette ki:

— Két kérdés előtt áll most a város vezetősége. Az egyik az, hogy a tüzoltóságnak szüksége van-e az *Astra* művek által felajánlott gépre, megfelel-e az a speciális helyi viszonyoknak, vagyis hogy megvegyük-e a motoros fecskendőöt vagy sem? A másik kérdés pedig az, hogy a tüzoltóság felszerelésének kiegészítésére elegendő lesz-e az önkéntes adakozásokból összegyűlt összeg vagy más módon kell a szükségelt összegeket előteremteni? E problémák megoldására speciális bizottságot delegáltak, amely elnökletem alatt a legsürgösebben tárgyalás alá veszi az *Astra*-művek ajánlatát és a tüzoltó felszerelések szükséges pótlásainak egyéb kérdéseit is. Ez az ad hoc bizottság a helyi viszonyok és speciális körülmények figyelembevételével néhány napon belül dönt az *Astra* művek ajánlata felett és egyben megállapítja azt is, hogy a beszerzések fedezésére szükséges összeg kitelik-e az önkéntes adakozásokból vagy pedig e célból a taxák kivetéséhez kell nyulni?

Az *Aradi Közlöny* munkatársa egy szakértővel is beszélgetést folytatott, ki érdekes nyilatkozatot adott arról, hogy a nemrég nagy sikerrel bemutatott *Astra*-gyártmányu motoros fecskendő miért nem alkalmas a városi tüzoltóság használatára?

— A gép vízfordása teljesen megfelelő lenne, de csak vízpompálásra alkalmas, tüzoltásra legfeljebb egy nagyobb gyártelep keretén belül, ahol elegendő számú munkásság áll készenlétben a motoros fecskendő gyors elhelyezéséhez és üzembehozatalához. Rendes városi tüzoltószolgálatra azonban a mai formájában alkalmatlan a gép, mert kényelmetlen és nehéz

ról, mint babonás szépségű csodálányról, akit soha elfelejteni nem tudott, aki egyszer látta. Ott fenn a várban Erzsébet királyné udvarhölgyének, *Hohenlohe* hercegnének meghitt szalonjában ezek a képek szinte évről-évre sorakoznak, a legkülönfélébb alakban hozták elének a gyönyörű szép királyi asszonyt!

— Milyen derűs és vidám tudott lenni! — mereng a két udvari dáma.

— Ida jobban emlékszik, — szól néha a hercegasszony. S mindegyre visszatér lelkük az erdei magányos sétákhoz.

— A János-hegyet szeretttük, — mondja *Sarolta* hercegné. Tudja, akkor szép volt! Akkor még nem verte fel az autók zaja, a benzín szaga, a pénz csörgése.

Ferenczy Ida lelkének nehezebb az emlék, ahogy egészen fiatal leánykorában kiragadták szülei köréből, fölrepítették az udvar fényébe. Németül talán nem is tudott, gyűlölt mindent, ami német. Ő az Alföld leánya, a kecskeméti magyar liljom. Mindent gyűlölt, ami német! — és a királyné felkélvel meghitt bensőségi barátságba jutott.

— Oh, az Ida... minden rajta ke-

resztül jutott a királyhoz, — szól a hercegné. — Idét körülrajongták hódoltak neki fenségek, politikusok, lakájok, komornák.

Beszéd közben azt az észrevételem tettem, hogy Ferenczy Ida kifejtésén nem érzik meg a sok évtizedes német hatás.

— Sohase beszélék németül! A királynéval is mindenkor magyarul társalogtam.

Mindegyre szóba kerül a „koronaherceg”. Ő maga kezdi:

— Olvastatom magamnak, sőt szeszgyakorlatokat kell tartanom, néha magam olvasom a lapból a koronaherceg élettörténetét, tragédiáját.

— ? ?
— Néha felsóhajtok: fájdalom, úgy volt... De néha, most utóbb remegni kezdtem és felkiáltottam: Hazugság! Hazugság!

Schönbrunnról tudakozodom. És a Nagyasszony csöndes hangon beszéli szenvedéseit.

— Erős voltam nagyon... a forradalom, a vörösek... már csak négy szobám maradt. Kétszer betörték. Hallgattam a zárak fészítését, most a drága ruháimat szedik, most a bundáimat, most az inasaim livrjét is elvitték... Alig van ruhám, amit felvegyek.

kes a szállítása és sem szerelvénnyel sem elegendő személyzet nem indulhat vele egyszerre az esetleges tűz színhelyére. Azonban ha a gépet más alváza szerelik és motorikus hajtóerővel látják el és azon úgy a megfelelő számú személyzet mint a szerelvények részére hely lesz, akkor alkalmassá válik gyors kivonuláshoz és eredményes munka elvégzéséhez.

Igen valószínű, hogy ezt a szakértői véleményt a speciális bizottság tagjai is magukévá teszik és automobilt fecskendőgéppel beszerzését határozzák el.

Horvát forradalom előtt.

(Nagy események készülnek Jugoszláviában.)

Bucurestből táviratozzák: Az Adeverul jelentése szerint Jugoszláviában a helyzet rendkívül kiélesedett, különösen azóta, amikor a kormány elhatározta, hogy Rádcst és híveit letartóztatja. Egész Horvátország fascista forradalomra készül és proklamálni akarják az önálló horvát köztársaságot. A lap értesülése szerint a mozgalom élén katonák és tengerészek állnak, akik Radicshoz csatlakoztak. A mozgalmat olyan horvát tiszték szítják, akik az osztrák-magyar hadseregnek is tagjai voltak. A belgrádi lapok követelik a tiszték azonnali letartóztatását, mert veszélyeztetik Jugoszlávia területi integritását. Belgrádi lapok közlik Radics nyilatkozatát a Giornale di Roma-ból, amelyben Olaszország segítségét kéri. A lapok ezt hazafüvésnek minősítik és követelik az eljárás megindítását. Az Adeverul szerint Jugoszláviában nagy események vannak készülben.

Szövetkezeti delegátusok Aradon.

(Értekezlet a városháza közgyűlési termében.)

A ma délelőtt tíz órakor érkező temesvári vonat a Dolj. I. ezred zenekarának indulója fogadta az aradi állomáson. A vonattal jöttek Prahova, Buzeu és Salomita regábeli megyék szövetkezeteinek delegátusai, akik G. Constantinescu szövetkezeti felügyelő vezetésével tanulmányuton járnak Erdélyben. Az aradi pályaudvaron a város nevében Popa Constantin városi tanácsos fogadta a vendégeket, akiknek fogadtatásán az aradi tanügyi férfiak, különösen pedig a szövetkezeti iskola képviselői is részt vettek. A fogadtatás után a városháza közgyűlési termében értekezletre gyűltek össze, amelyen Poteras a szövetkezeti népbankok főfelügyelője elnököl és Gh. Constantinescu a szövetkezeti népbankok felügyelője, Mihalcea buzuei szövetkezeti igazgató és Enescu központi szövetkezeti felügyelő szólaltak fel szövetkezeti ügyekben és valamennyien hálásan köszönték meg Arad város vezetésének az ünnepélyes fogadtatást. A köszöntésekre Popa Constantin városi tanácsos válaszolt, majd Poteras főfelügyelő elnök záró-

szavai után befejezték az értekezletet és a vadászkiert étteremben bankettre gyűltek össze.

A délután folyamán a földművelésügyi palotában elhelyezett szövetkezeti iskolát látogatták meg a kiküldöttek, akik még a holnapi nap folyamán tartózkod-

Németország megindult a lejtőn.

— A kritikus július 29-ike. —: Teljesen elértéktelenedett a pénz. —: Egy dollár 760 ezer márka. — 5 és 10 milliós bankjegyek. —: Fogytán van az élelmiszer. —

Németország rohamosan közeledik az oroszországi állapotokhoz. A márka elértéktelenedése ijesztő tempóban következik be. Egy dollárt tegnap már 760.000 márkával értékelték és még mindig nem lehet előre látni, hogy mikor szűnik meg ez a pusztulási folyamat. A márkazuhanyás lázát a bankjegyek fojtogató hiánya kíséri. A német birodalmi bank pénztári fülkéj előtt a pénzügyintézetek megbízottai órák hosszáig, sőt napokig is időznek, hogy a szükséges papírpénz hatalmas mennyiségét megszámlálják és szortírozzák. A helyzet szomorúságát mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a közel napokban, mint egy magántávirat jelenti, 5 milliós és 10 milliós pénzjegyeket fognak kibocsátani. Az ürületes drágaság, amely naponta, sőt óránként az árakban forradalmat idéz elő, Németország nagy városaiban és ipari központjaiban következményekben kiszámíthatatlan veszedelemnek a forrása.

Viharos jelenetek a berlini vásárcsarnokokban.

Berlinből táviratozzák: Az élelmiszerek ára az utóbbi napokban oly magasságot ért el, hogy Berlin legszélesebb rétegeiben nagy a nyugtalanság. Linden-sírasen levő vásárcsarnokban tegnap délelőtt izgalmas jelenetek játszódtak le, amikor híre terjedt, hogy az árúsitók a burgonya fontját nem akarják 9000 márkánál olcsóbban adni. A közönség csoportokba verődve izgatottan tárgyalta a dolgot, nyomban küldöttség verődött össze, amely mozgósította a rendőrséget. Csak akkor állott helyre a nyugalom, amikor közhírré tették, hogy a burgonyát csak 6000 márkáért lehet árúsítani. A berlini rendőrségnek az a csoportja, amely az árdrágítókat üldözi, a legnagyobb érdeklődéssel fordult a húsipar felé. Tegnap délelőtt Berlin közelében nagyszámú vágómarhát foglaltak le. A sok milliárdot érő marhahullományt exportálni akarták.

Félelem július 29-étől.

Berlinből táviratozzák: Az egész birodalomban uralkodó politikai és gazdasági helyzet, a frankfurti államügyész meggyilkolása, továbbá a baloldali és jobboldali radikálisok folytonos összefütközései fenyegető veszedelmet jelentenek. A porosz kormány az izgalom lecsillapítására szigorú rendeletet adott ki, amelyben megtiltotta a népgyűléseket, az utcai tüntetéseket és felvonulásokat. Azt hiszik, hogy a rendeletnek fogantója lesz. A tilalom nemcsak a kommunistáknak vasárnapra tervezett antifascista tüntetése ellen vonatkozik, hanem az összes pártokra. A porosz kormány azon az állásponton van, hogy a július huszonkilencedike nagyszabású vérontással folynék le, ha a szigoru

rendszabályokat életbe nem léptetne volna. Arra számítottak, hogy az izgatott hangulat következtében következményekben kiszámíthatatlan katasztrófa következik be, mert a jobboldali radikálisok ellentámadásra szölitették fel híveiket és az összes nemzeti kötelekeket felhívták, hogy július huszonkilencedikén okvetlenül vonuljanak fel, hogy a legcsekélyebb okra rettenetes események játszódhatnak le, az nyilvánvaló, mert az összes résztvevők fegyveresen akartak felvonulni. A kormány tiltó rendeletével egyrészt eléri, hogy a fascista mozgalom nem erősödjön, másrészt a kommunista mozgalmat annyira szűk keretek közé szorítja, hogy a felforgató elemek mozdulni sem tudnak. A külpolitikai viszonyok megkövetelik a nyugalom és rend fenntartását. A kormány el van tökéve arra, hogy szükség esetén fegyverrel fog elnyomni minden felforgató törekvést.

Münchenből táviratozzák: A bajor belügyminiszterium tudomást szerzett arról, hogy a kommunis-

ták vasárnapra nagyszabású antifascista tüntetést terveztek. Ezért a miniszterium a tüntetés felvonulásokat betiltotta.

Katasztrófális hossz a berlini tőzsdén.

Berlinből táviratozzák: A márka helyzete a devizapiacokon egyre katasztrófálisabb formákat ölt. Minthogy Newyorkban a kurzus hatalmasat zuhant, a külföldről még alacsonyabb márkakurzusokat jelentettek, úgy, hogy a dollár kurzusa tegnap már 760.000 márkára emelkedett. Tegnap már nem történtek devizajegyzések. Magától értetődik, hogy a paritás alapján kiszámított kurzussal működő egész üzleti élet megszűnt. A tőzsde is ezután igazodott és a helyzet jellemzője az, hogy mindennél tartózkodás volt észlelhető. Az effektív piacon eddig még soliamsem tapasztalt nagyságú kurzusok alakultak ki.

A milliárdok haláltáncra.

Berlinből táviratozzák: A birodalmi bank berlini palotája két nap óta táborhoz hasonlít. Kora reggeltől késő éjszakáig ülnek a pénzügyintézetek és banklázak megbízottai és a nagy ipari vállalatok kiküldöttei és várják a pénzügyesek kifizetését. A birodalmi bank nem győzi a rohamot. Az az osztály, amely a bankjegyek kifizetését intézi, teljesen felmondta a szolgálatot. A szükséges fizetési eszközök nincsenek meg abban a pénzben, amelyekben kéri őket. Éppen ezért kénytelenek a fizetést kis címletekben eszközölni, ami manapság már szinte lehetetlenség. Nagy bankok már tízenöt-husz tisztviselőt és szolgát küldenek a birodalmi bankhoz, hogy átvegyék a pénzügyeseket. A tisztviselők és szolgák, akik a

Jegybanktól átveszik a pénzt, öt ezer márkás bankjegyekből álló hatalmas csomagokat kénytelenek cipelni, ami a mostani bizonytalan időben elég veszedelmes foglalkozás. A bankok kiküldöttai már hajnalban ott táboroznak a birodalmi bank épülete előtt és reggel fél kilenc órakor, amikor a pénztári helyiségeket kinyitják, körülbelül ezer ember nyújtja be a pénztári utalványokat. Tegnap még este kilenc órakor is fizettek ki pénzt. Este nyolc órakor még 40 milliárd márkát adtak ki. Most azután bekövetkezett a legnagyobb baj: a birodalmi bank nem rendelkezik nagy címletekkel. Husz ezer márkásokat már nem lehet kapni, a szükséges pénzügyesek legnagyobb részét ötezer márkásokban folyósítják. A meglehetősen vastag csomagokat kocsiokon szállítják el. Nem sokára ez a készlet is kimerül és hamarosan már csak ezer márkásokban tud fizetni a birodalmi bank.

A birodalmi bank vezetősége azt hiszi, hogy néhány napon belül le fogja győzteni a nehézségeket. Két-három nap múlva 5 millió márkás bankjegyeket bocsát ki. A jövő hét elején a már bejelentett egymillió márkás bankjegyek forgalomba kerülnek. A birodalmi bank azt is bejelentette, hogy rövidesen tízmillió márkás pénztári jegyeket is ki fog adni. Az új bankjegyeknek rövid lesz az élettük, mert a viszonyok jobbra fordultával be fogják őket vonni. Körülbelül 60 nyomda foglalkozik most bankjegyek nyomásával és a birodalmi bank még több nyomdának is kifizetésre helyezte, hogy papírpénzt fog nyomni.

Fogytán van a kenyér.

Berlinből táviratozzák: A helyzet óráról-órára válságosabb lesz. A pénz már senki sem vesz közmolyan. A dollár egyszerre 220 ezer ponttal 760.000 márkára emelkedett. A rettenetes valutaközös miatt most az illetékesek azon törik a fejüket, hogy milyen pénzhelyettesítő eszközöt létesíthetnének. A kereskedők a számláikat a három utolsó ruffal már egyszerűen elhagyják úgy, mint az Szovjetországban történik. A bankjegyszámlálás még a vasuti forgalmat is akadályozza. A vasúti pénztáraknál egy-egy utas megnézésének számlálása perceket vesz igénybe és ezért minden vonati késéssel indul. Az élelmiszer-szükség óriási. Egy tojás ára 7000 márka, fél kityó hus 90.000. A burgonyatermesz nagyon rossz és ezért a burgonya ára is horrorbilis. Kenyérliszt egyelőre még van, de az óriási kereslet miatt felő, hogy rövidesen teljesen kifogy.

Szigoruan kell ügyelni a tisztaságra.

Arad város orvosi hivatala ma körendeleetet küldött az összes kerületi orvosokhoz, hogy a nyári hősek beálltával kellő gondot ellenőrizzék az utcák, terek és magánházak udvarainak tisztántartását, az élelmiszerek, italok, valamint a kimerésre szolgáló edények tisztaságát, amelyeknek különösen a legyekről való óvása fontos. Tilos az éretlen gyümölcsök árusítása és különösen ellenőrizendő az, hogy a romlásnak indult gyümölcsök ne kerüljenek elárusításra. Az élelmiszerek árusításának ellenőrzését és a rendelkezések egyéb pontjainak betartását az orvosi hivatal külön is ellenőrzi és a rendelet ellen vétőket szigorú büntetéssel sújtja.

Hogy áll a leu?

Július 27-én üztettek 100 lelert:

Aradon:

- 2.86 svájci frankot,
- 8.88 francia frankot,
- 16.94 szokolt,
- 11.000 külföldi magyar koronát,
- 10.000 tényleges magyar koronát,
- 13.500 belföldi magyar koronát,
- 220.000 német márkát,
- 36.000 osztrák koronát.

Zürichben 2'85 frankot

Pariban 8.45 frankot

Budapesten 8650 — 9350 koronát

Bécsben 36.000 osztrák koronát

Berlinben 422500 márkát

Newyorkban 51.75 centet.

Londonban 1 font 585 lei.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Milliárdos

ékszerrablások.

A Semmeringen kifosztott magyar földbirtokos. — A berlini harmincmilliárdos betörés.

Bécsből táviratozzák: Tegnap délután egy és két óra között a semmeringi Panhans-hotelben milliárdos ékszerrablást követtek el egy magyar földbirtokos kárára. Halmos Imre magyar földbirtokos szobájában az egyik bőröndből egy Ferrari nevű szállóvendég kétmilliárd értékű ékszereket vett magához és a lopás elkövetése után nyomtalanul eltűnt. Az ékszertolvaj azt az időt használta fel, amíg Halmos családjának tagjaival étkezett a szálloda éttermében és ekkor hatolt be a nagybirtokos szobájába. A tolvaj felfeszítette az egyik bőröndöt és abból a következő ékszereket vette magához: egy pár 15 és háromnegyed karátos briliáns fülbevalót, egy gyöngy sort, egy briliáns melltit négy és öt karátos briliánsokkal, egy melltit gyöngyökkel, briliánsokat és rubintokat, egy arany karláncot, egy jegygyűrűt, amelybe „Imre — 1901. 26. 2.” volt bevésvé, egy arany karkötőórát, egy hosszú gyöngyökkel díszített aranyláncot (két méter hosszú), egy rubintokkal és két darab briliánssal díszített gyűrűt és még több ékszereket. A betörés felfedezése után mindjárt Ferrarira gondoltak, akinek közvetlenül Halmosék mellett volt a szobája és aki a betörés után azonnal eltűnt a szállodából. Ferrari a szálloda könyvébe Udo Ferrari-Marguisse nevet jegyeztet be azzal, hogy Genuából jött. Ferrari már régebben tartózkodott a szállóban, de a szálló személyzetén kívül senkivel sem érintkezett. Tegnap pedig, a betörés elkövetésének napján egész délután két óráig amikor a szállodából eltűnt, a szobájában tartózkodott. Az a feltevés, hogy vagy azon az összekötő ajtón áthatolt be Halmosék lakosztályába, amely az ő szobája és Halmosék lakosztálya között volt, vagy pedig az erkély ablakán ugrott ki és az erkélyen ment Halmosék lakosztályának ajtajáig, a tolvajnak átkulccsal nyitott fel. A

tolvaj eltűnésével a szálloda is megkárosodott, amelynél egy határozat ezres kiegyenlített számlát hagyott hátra. Ezzel szemben a szobájában csak egészen jelentéktelen értékű tárgyakat hagyott. A semmeringi csendőrség és a bécsi biztonsi hivatal széleskörű nyomozást indított.

Berlinből jelentik: A keddre virradó éjszakán, mint jelentették, betörők jártak a Friedrichstrasse legnagyobb ékszerüzletében és magukkal vittek harmincmilliárd márkát érő ékszert. A betörést esetleg napokig is előkészíthették, mert az üzlet az utóbbi napokban a tulajdonosok távolléte miatt zárva volt. Az üzletbe a pincén keresztül jutottak be a betörők, akik a rendőrség megállapítása szerint teljesen ismerik az üzlet beosztását és az áruk elhelyezését. A betörők hosszabb időt tölthettek az üzletben, mert teljesen kiürítették a szekrényeket, egyetlen kis darab kát sem ejtettek el a zsákmányból és a kenyérmorzsákról következtetve evésre is szakítottak időt.

Tehát nemcsak sokáig dolgoztak, hanem valószínűleg egészen nyugodtan is. A gonosztevők semmi mást nem hagytak hátra az üzletben, csupán a betörőszerszámokat. Ezeket a nehéz és föltűnés nélkül alig szállítható eszközöket nyilván azért hagyták el, mert azt hiszik, hogy ez a gazdag zsákmány fölöslegessé teszi nekik a betörő mesterség folytatását. A rendőrség nagy apparátussal keresi a betörőket, de valóban csak a véletlenség vezetheti nyomonra. A gonosztevők bizonyára óvatosak lesznek és nem igyekeznek a zsákmányt Berlinben értékesíteni. Az üzlet tulajdonosai százmillió márkát jutalmat tűztek ki a tettesek kézrekerítőjének, aki pedig az elvitt árut, vagy egy részét megtalálja és visszaszerzi, az érték tíz százalékát kapja jutalmul.

A kereskedelmi utazók

országos kongresszusa Aradon.

(Feloszlik az aradi egyesület.)

A kereskedelmi utazók és ügynökök aradi egyesülete vasárnap tartja az Általános Takarékpénztár helyiségében azt a választmányi ülést, amelyen az aradi egyesület feloszlását fogják kimondani. Az egyesület feloszlásának az a célja, hogy ezzel egyidejűleg a nagyváradi országos egyesületbe való belépést indítványozzák és a kereskedelmi utazókat és ügynököket ezzel egy országos egyesületbe tömörítsék. A nagyváradi országos egyesület a jövő hónapban tartja Aradon országos kongresszusát, amely az országos érdekű ügyek tárgyalását célozza és az aradi érdekelteknek az egyesületbe való belépését teszi lehetővé. Az egyesület, amely számtalan kedvezményt nyújt tagjainak, országos

kongresszusára egész Románia kereskedelmi utazói és ügynöki karát meghívja, amellyel demonstrálni fogják országos egységüket. Az aradi érdekelteknek az országos egyesületbe való belépésre az egyesület Oradea-mare (Nagyvá-

Petőfi-ünnepély Argentína fővárosában

(Magyar estély a buenos-airesi magyar kolóniában.)

Messziről, az Atlanti-óceánon túlról, Argentína fővárosából, Buenos-Ayresből német újságot hozott a posta. A lap címe: Deutsche La Plata Zeitung. Nagy terjedelmű, komoly újság ez, amely a Délamerikában élő németek szócsové. Végig lapozva a június 30-áról keltezett lapot, a hirrovat elején szemünkbe ötlük egy hosszabb közlemény, amely minket magyarokat közelről érdekel. A közlemény címe: A nagy magyar költő, Petőfi Sándor tiszteletére rendezett ünnepély. A közlemény a következőképpen hangzik:

Tegnap folyt le az „Argentína” termében a Petőfi-ünnepély, amely méltó hódolat volt a száz évvel ezelőtt született istenáldott férfinak emlékezetének. Petőfi az a magyaroknak, aki nekünk Schiller. Nevének említésére az idegenbe szakadt magyarban megdobb a szív és kipirul az arca. Tegnap este is ugyanez volt az eset a virágokkal, argentiniai és magyar színekkel pompásan feldíszített teremben. A belépőnek szemébe ötlött a költő arcképe. Bizonyos, hogy a magyar kolóniát aránylag kevesen képviselték, de kedvenc költőjük tiszteletére tegnap mégis körülbelül 400 személy gyülekezett össze. Meglátszott rajtuk a lelkesedés, hogy egy este magyar a magyar között időzhetett és hogy nagy költőjükre visszaemlékezhetek. Löw Miguel spanyol nyelven áttekinthető képet adott Petőfi életéről és jelentőségéről. Előadása lebilincselő volt és nagy tetszést aratott. Három magyar zeneszerző hegedűkompozíciója, következett a műsoron Herczegh-Konyovics Iby asszony meleg előadásában. A művészettel előadott hegedűszámok különösen hatottak a jelenlévőkre és szünni nem akáro tapsot arattak. Igaz magyar szível, de spanyol nyelven interpretált Gabriel I. Petőfi költeményeket, majd Bures Eugenio néhrány Liszt kompozíciót adott elő zongorán, közöttük a XII. magyar rapszódját, lenyűgöző technikával és mély átérzéssel.

A műsor második része meglepetés volt a jelenlévőkre, dr. Velléits Lajos tanár magyar nyelvű előadást tartott Petőfiről. A jelen volt magyarok arcán látni lehetett a meghatótságot, amikor hazájuk nyelvén hallottak beszélni. Majd óriási hatással szavalt el néhány Petőfi-verset Mátray Lajos, aztán dr. Monke egy Mozart-kompozi-

rad), Hotel Palace-ban levő helyiségében akár írásban, akár szóban készségesen adnak felvilágosítást. A kongresszus határnapját a lapokban jelőre fogják jelezni, amely előtt már megtörténik az aradiak beszerzése.

ciót hegedült el, Kalnay Ferenc tökéletes művészettel Petőfi legzebb verseit adta elő és végül egy Dvorzak-kvartettet játszottak el. Igazán szép és lélekemelő volt a tegnapi est, amelyen magyar dalok szólaltak meg és magyar költészetet mutattak be. Ilyen szép és nemzeti estélye nem volt még az itteni magyar kolóniának. A jelenlévők között megjelent Barendrecht hollandi követ, Suarez L., Garay I., Garrahan L., Rivera Angel, Alvarez I., továbbá Garde, Schlesinger, Janovitz, Láng, Pataky, Pálos és Zoltay urak, a magyar kolónia vezetői.

A „Deutsche La Plata Zeitung” június huszonkilencediki számában a magyar ünnepélyt megelőzőleg dr. Ehrmann-Ewart Jenő hosszabb cikkben ismertette Petőfi életét és költészetét sok szeretettel és megértéssel és ezzel kulturszolgálatot teljesített nemcsak a magyarságnak, hanem a Délamerikában élő németeknek is.

Egy cseh bank

kétszázmillió vesztesége.

(Likvidálták a Prager Bodenbankot.)

Prágából táviratozzák: A „Prager Bodenbank” likvidálóbizottsága ma ülést tartott, amelyen be terjesztették a bankhihetetlenül magas és páratlanul álló veszteség számláját. A veszteségszámla teljesen hiánynak tekinthető, mivel a bank likvidálás alatt álló vagyona kevesebb, mint amennyiből a részvényeseket csak megközelítőleg kielégíthették. Tomanek igazgató terjesztette elő azt a jelentést, amely szerint a likvidálómérleg 192.615.000 cseh korona, tehát majdnem 200 millió szokos hiányt tüntet fel. A bank összeomlásának az a hűnös és könnyelmű vezetése az oka, amelynek következtében már a bank életében egy igazgatót el kellett bocáítani, egy fiókgazdát és nyolc tisztviselő ellen pedig hűnvádi eljárást kellett indíttatni. De nemcsak a helytelen vezetés, hanem Csehszlovákia gazdasági életének rózsásnak nem mondható helyzete is az oka. Már annak idején a pangás miatt 60 tisztviselőt el kellett bocáítani, míg harmincan önként váltak meg az intézettől. A 200 millió veszteség abból keletkezett, hogy az utóbbi években igen sok valutaüzletet kötött a bank, amelyek a cseh korona folytonos hullámmá sa miatt majdnem mind veszteséggel zárultak. Ezenkívül a bank olyan ipari vállalatokat finanszírozott, amelyek mögött biztos és megfogható érték nem volt, és amelyekről előre volt látható, hogy nem fogják tudni reuzálni. A bank

nagyon sokat fektetett bele különöző árucikkekbe, amelveken nem tudott tuladni. Ezek értéke is meg haladja a 100 millió csehi koronát. A bank likvidációját a Cseh Országos bank vitte keresztül, a mely annak idején azt ígérte, hogy a bankban levő értékek harmadrészt készpénzben és a többit csehi

lisztkölesön utalványokban fizeti ki. Ez azonban nem történt meg. A Prager Bodenbank likvidációja ezzel befejezettnek tekinthető, még csupán annak a kulcsnak megállapítása van hátra, amellyel a részvényeseket többé-kevésbé, de inkább kevésbé ki fogják elégiteni.

Halálos végű katasztrófa a főúton.

— **A kisvonat elgázolt egy öreg házaspárt. Az asszony nyomban meghalt, a férfi súlyosan megsebesült. Ki az oka a szerencsétlenségnek?**

Ma este halálos kimeneteli katasztrófa történt Aradon. Este háromnegyed hét órakor a Gájba menő kisvonat a főútvonalon, a Központi-szálló közelében halálra gázolt egy öreg munkásházaspárt. Az asszony nyomban szörnyethalt, a férfi pedig életveszélyes sérüléseket szenvedett. A katasztrófa színhelyén pillanatok alatt hatalmas tömeg verődött össze. A rendőrség részéről *Andreescu* rendőrigazgató szállt ki a helyszínre dr. *Luszt Ferenc* és dr. *Stauber* Andor hatósági orvosokkal. A szerencsétlenségről nyomban értesítették az ügyészséget is, amelynek képviselőjében *Pausesti* Miklós vezető ügyész helyettes jelent meg a helyszínen. A rendőrcsapat köröngyönt a szerencsétlenség színhelyén, ahol pillanatok múlva a mentők is megjelentek. A mentők először a még életben lévő életveszélyes sérüléseket szenvedett férfit szállították be a kórházba, ahol nyomban ápolás alá vették. Az asszony holtteste ott maradt a főútvonal aszfaltján.

A rendőrség a helyszínen nyomban bevezette a nyomozást. Kiballgatták a szemtanúkat, akik oly értelmű vallomást tettek, hogy a halálos végű katasztrófáért *senkit sem terhel a felelőség*, mert a szerencsétlenül járt emberek hibájából következett be a tragédia. A szemtanúk másik része a mozdony vezetőt okozza a halálos végű szerencsétlenség előidézéséért. Azt állítják ugyanis, hogy a mozdonyvezető csak az utolsó pillanatokban csengetett és a megrémült házaspárnak már nem volt ideje a menekülésre.

Egy bankhivatalnok, aki szemtanuja volt a szerencsétlenségnek a következőképen mondotta el az *Aradi Közlöny* munkatársának a szerencsétlenség lefolyását:

— A gáji vonat meglehetősen nagy gyorsasággal indult el a Fehér Kereszt előtti megállóhelyről. A mozdonyvezető, mikor a *Turul* cipőüzlet elé kanyarodott a vonat, már látta, hogy a sínpáron emberek állanak, mert a *Hammerschlag* üzlettel szemben állt a szerencsétlenül járt házaspár a sínpáron. A hol hangosan vitatkoztak egymással. *Horváth* Mihály a gáji vonat mozdonyvezetője azt hitte, hogy a munkásasszony és a férje a vonat láttára távozni fognak a sínpárról. Azok azonban annyira veszeked-

tek, hogy észre sem vették a nagy sebességgel közeledő kisvonatot. A mozdonyvezető körülbelül a katasztrófa színhelyétől nyolc lépésre erősen csengetni kezdett. Mikor látta, hogy a férfi és asszony ekkor sem távoznak, kiabálni kezdtek, azonban a veszekedő házaspár ezt sem vette észre. A mozdony, amelynek sebessége még mindig nem volt fékezve *elkapta az asszonyt, aki ijedségében megragadta a férje kezét*. A férfi közvetlenül a sín mellett állt. Az asszony a férfit berántotta a sínek közé. A mozdony ütközője súlyosan megsebesítette a szerencsétlen embert és két méterre vágta ki a kocsijárdára. Az asszony a kerek alá került, amelyek keresztül mentek a derekán. A vonat körülbelül tizenkét méterre hurcolta magával. Ekkor végre sikerült a mozdonyt megállítani. Az asszonyt szétronszott testrészekkel holtan húzták ki a kerek alól.

A másik verzió szerint a házaspár tragédiáját *Horváth* Mihály mozdonyvezető vigyázatlansága okozta, aki elmulasztott idejében csengetni. A közönség a korszórol figyelmeztette a házaspárt a veszedelemre. De mire a sétáló közönség figyelmeztetését megértették, már nem volt idejük a menekülésre, mert a mozdony elkapta őket.

A halálra gázolt asszony személyazonosságát a helyszínen nem sikerült megállapítani, mert semmiféle igazoló irás sem volt nála. A súlyosan sebesült férfit a mentők a kórházba szállították, ahol be kötötték sérüléseit. A kórházban megjelent *Schiopu* János első kerületi rendőrkommisszárius és *Köller* detektív, hogy kihallgassák a szerencsétlen embert, azonban még este fél nyolc órakor sem tért eszméletehez s így kihallgatni nem lehetett.

Fél 9 órakor végre eszméletehez tért. Elmondotta, hogy neve *Kotrocó* József 58 éves munkás. Feleségét *Szücs* Zsuzsánnának hívják, 45 éves munkásasszony. *Kotrocó* sérülései életveszélyesek.

Horváth Mihály mozdonyvezető, a következőképen mondotta el *Köller* detektívnek, hogyan történt a katasztrófa:

— A házaspár közvetlenül a sín mellett ment karonfogva. Az asszony egyik szeme, úgy láttam, hogy be volt kötözve és ezért vezette a férfit karonfogva feleségét.

Én kiabáltam és csengettem, de ők nem távoztak, hanem mikor már a közelembbe érkeztem, akkor akartak átmenni a síneken közvetlenül a mozdony előtt, mely azonban elkapta őket és így következett be a szerencsétlenség. Az asszonyt a férfi jobbkarján vezette és ő így jobban bement a sínek közé, míg a férfit a mozdony ütközője kidobta a sínpárról.

Munkatársunk beszélgetett *Horváth* mozdonyvezetővel, aki elmondta, hogy már hét éve van a Közuti Vasút szolgálatában, de ezalatt az idő alatt egyszer sem fordult elő semmiféle szerencsétlenség.

Augusztus 1-én ki akartam lépni a szolgálatból, mondotta. Sajnos éppen négy nappal azelőtt történt ez a nagy katasztrófa. Nyugodtan vagyok itt a rendőrségen, mert *nem vagyok bűnös a bekövetkezett katasztrófáért*. Mindig józanon, becsületesen és pontosan teljesítek szolgálatomat, soha büntetve nem voltam és bizok abban, hogy a tanúk igazolni fogják az én ártatlanságomat.

HIREK.

Németország fizessen!

(*Megegyeztek a francia és belga kormányok.*)

Párisból táviratozzák: A Havas távirati iroda jelenti, hogy a francia és a belga kormány eszmecserejűk befejezésekeppen megállapították, hogy a passzív rezisztencia beszüntetése előtt Németországgal tárgyalni lehetetlen és a Ruhr-vidék kiürítése is csak akkor következhetik be, ha a németek fizetnek. A francia választervezetet *Poincaré*, a belgát *Yaspar* külügyminiszter készítette el. A jegyzék kézbesítése után hétfőn fog megtörténni.

Párisból táviratozzák: Az olasz nagykövet ma kihallgatáson volt *Poincaré* miniszterelnöknél és ennek során felhívta a francia kormány figyelmét arra, hogy Olaszországot milyen nagy károk érik a Ruhr-szénzállítmányok elmaradása miatt. Ezenkívül sürgette a tunisi olasz állampolgárok helyzetének megjavítását.

— **A királyi pár a temesvári mintavásáron.** A szeptember 22-én megnyíló timisoarai (temesvári) mintavásárt, a királyi pár és a királyi udvar, valamint a kormány tagjai is meglátogatták. A mintavásárt a tüzelőanyag két termében tervezték, de eddig oly nagy a jelentkezők száma, hogy hat termet kell igénybe venni. Az *Aradi Közlöny* munkatársa meglátogatta az ipariskolát, ahol az összes timisoarai (temesvári) iparművészek dolgoznak a termék dekorálásán. A munkálatokat *Sinkovits* tanár vezeti.

— **A főügyész szabadságon.** *Fikker* Károly főügyész, az aradi királyi ügyészség vezetője a mai napon megkezdte hathetes szabadságát. A vezetőügyészi teendőket a főügyész szabadsága alatt *Pausesti* Miklós államügyész látja el.

— **Megszűnik a legrégebb román lap.** A „Gazeta Transilvaniei”, Románia legrégebbi lapja, amely néhány év múlva, 1927-ben fennállásának 90-ik évét töltötte volna be, augusztus elsején megszűnik. A lapot 1837-ben *Baritiu György*, a jeles román történész, politikus és újságíró alapította Brassóban. A lap megszűnése okául a nagy papírhányt és drágaságot hozza fel.

— **A Fészek-klub alakuló közgyűlése előtt.** A „Fészek” művészklub szervező-bizottsága szombaton este kilenc órakor tartja utolsó értekezését a klub alakuló közgyűlése előtt. Az értekezlet a Központi külön termében lesz. A szervező-bizottság vezetősége kéri az érdekelteket, hogy feltétlenül jelenjenek meg.

— **Orvosok és gyógyszerészek az adókvető-bizottságban.** Az arad megyei orvosok és gyógyszerészek ma délelőtt a megyei orvosi hivatal helyiségében dr. *Bradean Athanaz* megyei főorvos elnökletével ülést tartottak, amelyen a most folyó adókvetések ügyével foglalkoztak. A megbeszélésen hozott határozat értelmében kérvényt nyújtottak be a pénzügyigazgatósághoz, amelyben azt kérik, hogy az orvosok és gyógyszerészek jövedelmét megállapító bizottságokba a megyében az orvosok képviselőjében dr. *Babulia* Tódor gurahonci, dr. *Szűcs* Sándor ternovai és dr. *Boclor* Demeter gligováci orvosokat, a gyógyszerészek nevében *Francua* Aurel szemláci, *Örs* Rudolf pankofai és *Hanzéros* Géza nagyvármagyvi gyógyszerészeket ossza be.

— **Török-amerikai kereskedelmi szerződés.** *Lausanne*-ből táviratozzák: *Lmed* pasa ma hosszasan táncskozott az amerikai megbizottal a török-amerikai kereskedelmi szerződés ügyében, amelynek aláírását ennek a hétnek a végére várják.

— **Eljegyzés.** *Traian* N. Anagnoste *Brailából* eljegyezte *Kollár* Böskét Aradon.

— **Hol működnek az adóbizottságok?** Az aradi adókvető-bizottságok holnap, szombaton a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. az *Aurel Vlaicu* (Pécskai) uton, a II. a *Colonel Paulian* (Fábián László) utcában, a III. a *Radnai*-uton a 34—36. régi számtól fölfelé, a IV. a *Bulevardul Regele Ferdinand-on* (József főherceg-uton), az V. a *Saguna* (*Variassy* Lajos) utcában a 98. számtól a páros oldalon lefelé, a VI. az *Avram Iancu* (Szabadság) téren, a VII. a *Baritiu* (Rákóczi) utcában, a VIII. a *Veche* (Uj) utcában és a IX. a *General Coanda* (Borona) utcában.

— **Házvétel.** Az *Arad-Csanádi* Gazdasági Takarékpénztárnak a *Str. Horia* (Széchenyi-utca) 9. sz. alatti (volt *Domonkos-köle*) kétemeletes bérházát *Marsieu* Iustin dr. országgyűlési képviselő másfél millió lejjel áron megvásárolta.

— **Leégett Budapest város szénatelepe.** *Budapest*-ről táviratozzák: Tegnapi kigyulladás a fővárosi szénatakarmanvtelep és teljes leégett. A kár 150.000.000 korona.

— **Valódi Minimax tűzoltókészülék** 10 évi garancia mellett csak a gvár egyéddüli képviselője: *Hermes* keresk. váll. *Arad*, *Str. Martin Luther* No. 3. árusít.

— **Kedvező az idei termés.** *Bucurest*-ből jelentik: A mindenünnen beérkező jelentések szerint az idei aratási eredmények rendkívül kedvezők úgy, hogy kivitelre is elegendő mennyiségű gabona fog leszállni.

Az optáltak bizonytalan sorsa.

— Nincs többé repatriálás. — Vattian Aurél nyilatkozata. —

Ma déli tizenkét órával lejárt az a meghosszabbított határidő is, amelyet Vattian Aurél, a repatriálási hivatal főnöke adott arra, hogy repatriálási kérvényeket nyújtsanak be a hivatalhoz. Ma déltől kezdődőleg a hivatal, ha más utasítást nem kap, nem fogad el többé repatriálási kérelmet. Tegnap és ma, az utolsó két napon még tizenhét nyolcan jelentek meg a hivatalnál, akik kérvényeket adtak be. Vattian Aurél főnök az *Aradi Közlöny* munkatársa előtt a következő kijelentést tette arra a kérdésre, hogy mi történik azokkal, akik ma délig elmulasztották kérvényüket benyújtani.

— Egyelőre semmiesetre sem fogadok el több kérvényt, miután eddig semmi olyan utasítást nem kaptam, amely ezt lehetővé tenné.

— Az adópénztár hivatalos ideje. Az I. kerületi adópénztár a holnapi naptól kezdve csak délelőtt 11 óráig fogad el befizetéseket és további intézkedésig csak eddig az óráig tart pénzkezelést.

— Rendszabályok a besszarábiai egyház ellen. Bucurestiből jelentik: A Presa jelentése szerint a minisztertanács által kiküldött háromtagú bizottság, amelynek tagjai Banu, Florescu és Inculet miniszterek, tegnap ülést tartott és azokról a rendszabályokról tanácskozott, amelyeket a kormánynak javasolni fog a besszarábiai egyház ellen. A vizsgálat megállapította a besszarábiai egyházi vagyonnak elidegenítését és bizonyos autonómista tendenciák frónvesztését, amelyek az önálló metropolia felállítását célozzák.

— A német monarchisták tevékenységéről. Brüsszelből táviratozzák: A Daily Mail jelentése szerint a német monarchisták a Wieringenben tartózkodó német trónörökös és a Doornban levő Vilmos körül élénk tevékenységet fejtenek ki. Az ex-császárt második fia Eitel Frigyes, Helfferich volt miniszter és azt mondják, hogy Stinnes is meglátogatta. Hírlik, hogy a volt trónörökös vissza akar térni Németországba, amit csupán pénzügyi akadályok gátolnak meg.

— Haladás előadás ma délután 6 órakor tartalmas műsorral a Kulturpalota nagytermében.

— Ki a világ leggazdagabb embere? Az amerikai lapok szerint a világ leggazdagabb embere nem Ford, hanem Edison, a világhírű feltaláló, akinek vagyonát meghaladja a tizenöt millárd dollár. Edison gyáraiban másfél millió munkás dolgozik, akik évente ezer hatszáz millió dollár fizetést kapnak.

— Öngyilkosság a megyében. A gurahonei csendőrség ma jelentette az aradi királyi ügyészségnek, hogy Halmagean Vazul ottani legény, apja vadászfegyverével agyonlőtte magát. Az ügyészség megindította a vizsgálatot és megadta a temetési engedélyt.

— Meghalt az utolsó tisztavéri indián. Newyorkból jelentik: Az Oregon államban levő Portlandban tegnap meghalt az utolsó tisztavéri indián 125 éves korában.

Akik ma délig beadták kérvényeiket, azokat még elintézzük. Vagy kétszázra teszem azoknak a számát, akik abban reménykednek, hogy a határidőt három hónappal meghosszabbítják és ezért nem jelentkeztek a hivatalnál ma délig. Reménykedésük azonban hitem szerint hiábavaló, mert az eddigi jelek azt bizonyítják, hogy a határidőt nem fogják meghosszabbítani. Azok a hírek, amelyek erről szólnak, nélkülöznek minden komoly alapot. Azoknak az optánsoknak a sorsára vonatkozólag, akik nem akarnak elmenni optálásuk dacára sem, vagy akik optáltak, de nem tudnak elmenni, mert nincsen magyar beköltözési engedélyük, nem mondhatók még bizonyosak. Ezeknek a sorsa a közeljövőben fog eldőlni. A valószínű az, hogy nem maradhatnak itt.

— Cucu városi főorvos a vasutak furdöbiztososa. A kereskedelmi kormány megbizta dr. Cucu Vazul városi főorvost az ország azon furdöknek megvizsgálásával, ahol vasutas betegeknak kolóniája van. Ezek a furdök Buziás, Félixfürdő, Herkulésfürdő, Calimanesd, (az Olt völgyében) és Tacirgiol (a Fekete tenger mellett). A főorvos, aki különben jelenleg a várostól szabadsággal van és csak augusztus 1-én veszi át hivatalát, már megkezdte a megjelölt furdök vizsgálatát.

— Meghalt a Rotschild-ház volt fővezetője. Bécsből táviratozzák: A bécsi Rotschild-ház egy volt cégvezetője, Blum Sándor ma hosszú betegeskedés után Pozsonyban 65 éves korában meghalt. A volt cégvezető a Rotschild-ház vezetésének élén folytatott tevékenysége idején a bécsi társaságok kedvelt alakja volt. Egy negyedszázaddal ezelőtt hagyta ott Bécsét és vonult vissza a felvidékre, levő birtokára gazdálkodni. Blum Sándor halálát két fia és egy leánya gyászolja.

— Gazdasági iskola a repülőterren. A repülőteri épületek sorsa fölött most véglegesen döntött a kormány. Az első terv szerint a CFR alkalmazottainak akarták lakásul felhasználni, ezt a tervet azonban keresztelte az aradi vasútigazgatóság felosztatása. Most a földmivelésügyi minisztérium kérte a maga részére az épületeket. A földmivelésügyi minisztérium ugyanis gazdasági szakiskolát akar Aradon létesíteni, amely célra a repülőteri épületek fekvésüknek fogva is megfelelnek.

— Engel Mórt átkisérlik az ügyészségre. A reklásért és okirat-hamisításért fellelített Engel Mór gyors- és gépiróskola tulajdonos kiállítását a mai napon folytatta az aradi államrendőrség. A rendőrség házkutatást tartott Engel Mór lakásán, ahol sok bűnlelet talált, többek között egy helyvezőt is, amellyel Engel a fuvarlevélmásolatokat hamisította. A gyanúsított ma különben megváltoztatta tegnapi vallomását és a terhelő bizonyítékok, valamint a kereszkérdések sulva alatt most már beismerte, hogy körülbelül egymillió lejfel károsított meg több erdélyi és regátheli kereskedőt és vállalatot. Engel Mórt holnap átkisérlik az ügyészségre.

— Benes pályázik a Nemzetek Szövetségének főtitkárságára. Prágából jelentik: A Bohémia jelenti: Értesülésünk szerint Benes dr. külügyminiszter komolyan pályázik a Nemzetek Szövetsége főtitkári állására, amely Sir Eric Drumond lemondásával az év végén megüresedik. Benes az elmúlt napokban Párisban és Londonban felhasználta az alkalmat, hogy jelöltségének kilátásairól tájékoztadjék. Mindenütt azt a benyomást szerezte, hogy jelöltségét teljesen kedvezően látják.

— Jótékonsági parkünnepély Aradon. Az elpusztított Meresti falu újjáépítésére nagyszabású parkünnepélyt rendez vasárnap az aradi Meresti egyesület. Báró Popné vezetésével lelkes kis gárda rendez a vasárnapi népünnepélyt, amelyen névös kabaré műsor, serpentin, konfetti, virágcsata, sétahangverseny, stb. szórakoztatja majd a közönséget.

— Szélhámosság hamis községi bönökkel. Párisból táviratozzák: Egy Papazian nevű szmirnai egyén a napokban megjelent a pénzügyminisztériumban és egy millió értékű községi bönt akart beváltani, amilyent a német megszállás alatt, a háborúban adtak ki franciaországi községekben. Papazian a bonjával gyanus lett és az ezért bevezetett nyomozás alapján Papaziant és több társát elfogták, akik kihallgatásukkor azt állították, hogy a bönököt egy belga banktól kapták, a bankot azonban vonatkozott megnevezni. A párisi rendőrség elfogott egy Schwiedstein nevű bönöt egyéni is, akinek kétmillió értékű bönt találtak. A vizsgálat megállapította, hogy a bönök hamisak és azokat nemrégiben Németországban állították elő.

— Halálos autószerencsétlenség. Budapestről jelentik: Kátay József vaskereskedő egy társasággal automobilon Siófokra akart utazni. Utközben nem vették észre, hogy a sofőrt szivszélhűtés érte. Az autó felborult. Kátay Lajos bátyja, aki nyugalmazott Máv. főmérnök, olyan szerencsétlenül esett az autó alá, hogy szörnyet halt. Kátay felesége és a társaságban volt Szücs Endrének súlyosan sebesültek. A vaskereskedő és Szücs Endre postaigazgató könnyebb sérülést szenvedtek.

— Olla-gummi használata feltétlen biztonságot nyújt.

Hamor Lászlóval labylonani!
Minden csipet tudja!

Mozi.

— Szombaton utóljára mutatja be az Apolló az idény legnagyobb filmszenzációját, A leszámolás című hatfelvonásos drámát. A kép, amelynek főszerepét Olaf Föns játsza, az élet egy csodálatos regényét teríti elének, a szerelem végzetes, döbbenetes erejét mutatja be művészi rendezésben. Olaf Föns, aki reménytelen szerelme elől messzi, elhagyott vidékre menekül, nem talál megnyugvást s mikor megtudja, hogy szerelme a sziklák között életét vesztette, követi a halálba.

— Az élet kiélésének legcsodásabb lehetőségeit mutatja be az Apolló vasárnapi filmujdonsága, az Öt szerelmes hónap című dráma. A kép vasárnap, hétfőn és kedden marad műsoron.

— Fantasztikus bűnügyi história részletei elevenednek meg vasárnap az Uránia filmjén. A földalatti szindikátus bemutatásán. Az ötfele...

— sos dráma minden jelenete a filmtechnika csodája.

Sport.

Országos tenniszverseny Aradon

(A második nap eredménye.)

Az Aradi Korcsolyázó-Egylet rendezésében Arad város bajnokságáért rendezett bajnoki tenniszversenyt ma folytatták. A verseny második napjának eredménye a következő: Férfi egyes: San-Galli—Tancos 6:0, 6:0, Valean—Lacza 6:4, 8:6, Ronetti-Román—Széll 6:3, 7:5. Férfi páros: Széll—Bánbidy = Bohus—Fülöp 7:5, 5:7, 6:2. Vegyes páros: Ronetti Roman—Golescu = dr. Farkas—Farkasné 6:2, 6:0, dr. Loppu Romulus—Örömy Ilonka = Riegler—Székessy 6:3, 4:6, 6:3, San-Galli—Stefanescu = Paur = Loppu Felixné 6:1, dr. Loppu—Széllné = Valean—Vincéné 6:3, 6:2.

—Az aradi világbajnok ünneplése. Az Aradi Torna-Egylet vezetősége, abból az alkalomból, hogy egyik fiatal tagja, Fritz Sándor 18 éves aradi fiatalember megjavította az ifjúsági súlydobó világrekordot 12.42-ről 12.85 méterre, társasvacsorát rendezett a Mayer-féle étteremben. Itt adta át Fritz Sándornak Bodnár József sportigazgató az ATE. gyönyörű kiállítású emléklapok. A football-csapat 14 játékos az elért kitünő eredményért nagy ezüstérmeket kapott. A társasvacsorán mindvégig a legjobb hangulat uralkodott. Az első szellemes pohárköszöntőt a fiatal atléta Bauer Gyula, az ATE. alenöke mondotta.

Wilde Oszkár barátja.

Lord Douglas és a Morning Post (pöre.)

Londonból jelentik: Tegnap este az angol antiszemita mozgalom két frakciója között botrányperben megfogta a bíróság ítéletét. A vádló Wilde Oszkár ismert barátja, Douglas lord, aki mint ismeretes, a nagy íróval különös viszonyban állott. Később ez a lord a szélső antiszemita irány vezetője lett és a legvadabb cikkeit írta a zsidók ellen, hogy maga az angol tudományos antiszemita-mus vezető lapja, a Morning Post is megsokallja és azt írta róla, hogy nem szabad az antiszemita mozgalmat ilyen piszkos és ostoba vadaskodásokkal és hazugságokkal beszennyezni. Erre a lord pert indított a Morning Post ellen. A lap a tárgyaláson Douglas lordnak csak a következő állításait hozta fel:

1. A zsidók öltek meg lord Kitchener-t, a volt tengerészeti minisztert, amikor utban volt Oroszország felé, mert attól félték, hogy megakadályozza a bolsevizmus kitörését.

2. A zsidó nagy bankárok azzal foglalkoznak, hogy galicjai zsidókat telepitésnek be Angliába, akik ott ragályos betegségeket terjesztenek, hogy ily módon a keresztény lakosság kinsztuljon.

3. Churchill volt hadügyminiszter a zsidók megbizásából adott ki nagyon kedvezőtlen jelentéseket a skageraki tengeri csatákról, hogy ilyen módon utat nyisson a zsidók borsepekulációinak. A volt hadügyminiszter kijelentette, hogy lord Douglas aliasan hazudik. A törvényszék ítéletében kimondta, hogy igaza volt a Morning Postnak, amikor Douglas lordot piszkos hazugnak nevezte.

Kémnő a vesztőhelyen.

(Hogy leplezték le a zágrábi összszeesküvőket?)

Zágrábról jelentik: A zágrábi kémkedési ügy vádlottainak Belgrádba történt szállítása után a nyilvánosságra jutottak a nyomozás eddigi eredményei, amelyekről a következőket közlik: A nyomozó hatóság megállapította, hogy a kémszervezeteknek egész hálózata működött közre a szóbanforgó afférban, jól szervezett kémirodák, amelyeknek központja Rómában volt. A római központnak egyik fontos fiókjá volt a zágrábi, amely Rakeken át kapta Rómából az utasításokat. A zágrábi titkos iroda 'Avdagic's Szulejman — az állítólagos Syri herceg — lakásán működött, a kúrirszolgalatot pedig 'Androlics Danica' kivül még egy másik zágrábi nő látta el. Ez a nő 'Androlics Danica' letartóztatása idején a horvátországi Viroviticán tartózkodott és a letartóztatások hírére a birtokában levő olasz utlevéllet Olaszországba szökött.

A zágrábi fióknak az országban még expozitúrája is volt Varasdon, Viroviticán és Skopljeben. A skopljei megbízottak tartották fenn az összeköttetést Ghilardi Lipót tiranai csendőrtiszttel, Wied herceg volt tisztjével. Ghilardi közvetítésével küldték Albánián keresztül Rómából a kémszervezet részére a pénzt, míg az utasításokat Rakeken át hozta a két női kúrír. A skopljei szervezet összeköttetésben állott a macedón bandavezetőkkel és a Lazarov tábornok vezetése alatt működő tartalékos tisztek szervezetével.

Az 'Avdagic's' lakásán tartott ház kutatás alkalmával fehérneműek és képek között chiffrirozott jegyzeteket találtak, amelyeket az Androlics Danica által adott chiffré-kulcs segítségével sikerült megfejteni. Androlics Danicától csak nehezen sikerült a chiffré titkát megszerezni. Eleinte megtagadta a kulcs elárulását, úgy, hogy ennek megszerzése végett a nyomozó hatóságok cselhez folyamodtak.

Androlics Danicát levitték a fogház udvarába, a fal mellé állították, szemelt bekötötték, a rendőrök fegyvert szegeztek rá és közölték vele, hogy kivégzik.

A nő erre halálfélelmében árulta a chiffré-jegyeket és így sikerült elolvasni az 'Avdagic's'-nál talált titkos jelű iratokat. Ez iratokból megtudták azoknak a volt osztrák-magyar tiszteknek a neveit, akik most a jugoszláv hadseregben, különböző helyőrségekben aktív szolgálatot teljesítenek és részesei a kémkedésnek.

A zágrábi magasabb katonai körök parancsára a nyomozás adatai alapján Délszerbiában számos tisztet letartóztattak, akikkel Androlics Danica összeköttetésben ál-

lott és akik olasz líráért minient hajlandók voltak elárulni.

A tiszteknél letartóztatásuk alkalmával nagyobb összegű olasz pénzt találtak, amelynek eredetéről nem tudtak számot adni és megállapították, hogy valamennyi gyanúsított tiszt viszonyain felüli költekező életmódot folytatott. — A kémkedésben való részvétellel gyanúsítanak a letartóztatottakon kivül még több horvátországi tisztet is, akiket azonban egyelőre nem tartóztattak le, hanem felügyelet alá helyezték őket. A bűnyügnék nemcsak katonai kémkedési jellege van, hanem politikai célok is irányították a szervezetet, amely arra törekedett, hogy a jugoszláv királyságban felfordulást idézzenek elő.

Keddén szállították Belgrádba a Délszerbiában letartóztatott katonatiszteket is, akik valamikor az osztrák hadseregben szolgáltak és a kémkedési ügyben súlyos bizonyítékok merültek fel ellenük.

Közgazdaság.

Tovább esik a márka és a korona.

A magyar korona és a márka értékcsökkenése ma tovább folytatódott Zürichben és ennek hatása az aradi magánforgalomban is mutatkozott, ahol már 135 belöldi koronát, 2.200 német márkát adtak 1 leuért. A külföldi magyar korona 110-en áll ma Aradon, magasabban, mint a ma nagy mértékben felemelt budapesti hivatalos deviza árfolyam, aminek 93-as ára tulajdonképpen 138-at jelent, mert a Devizaközpont engedélye alapján 50 százalékot csaphatnak a bankok a hivatalos árhoz. A francia frank a mai zürichi nyitásban erős emelkedést mutat és meglepő irányváltozásának gyanús volt mintegy megerősíteni látszik az, hogy a zürichi zárlat nem hozza a francia frank árát. Párisban kis mértékben alább szállott a lei ára és az aradi bankkörökben holnapra a leu irányzatában további lanyiulást várnak.

Aradi valutaárak. (Julius 27.) Francia frank 11.90, sváici frank 35, dollár 203, dinár 2.15, szokol 5.90, márka 0.0007, lira 8.60, angol font 900, magyar korona 0.01, osztrák korona 0.0030. — Kifizetések: Budapest külföldi 110, belöldi 135, Bécs 358, Berlin 0.0004.50, Prága 5.90, Zürich 35.60, Milano 8.80, London 9.12, Newyork 198, Páris 11.82, Belgrád 2.20.

Bucurestii tőzsdezárlat. (Julius 27.) Kifizetések: Páris 11.85, Berlin 0.000150, London 910, Newyork 199.50, Milano 8.65, Zürich 35.75, Bécs 0.002790, Prága 5.95, Budapest 0.0190. — Valuták: Napoleon 735, márka 0.0005, léva 1.85, török lira 1.15, angol font 910, francia frank 11.90, sváici frank 37, lira 8.40, drachma 4.70, dinár 2.15, dollár 202, lengyel márka 0.0014, osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.0135, szokol 5.95.

Zürichi nyitás. (Julius 27.) Berlin 0.000750, Newyork 558.50, Amsterdam 219.75, London 2569, Páris 33.40, Milano 24.65, Prága 16.65, Budapest 0.03, Belgrád 5.85, Bucuresti 2.85, Varsó 0.0028, Bécs 0.00786250, Bélyegzett 0.0079.

Zürichi zárlat. (Julius 27.) Berlin 0.0007, Newyork 558.50, Lon-

don 2568, Milano 2455, Prága 16.65 Budapest 0.03, Belgrád 5.85, Bucuresti 2.85, Varsó 0.0028, Bécs 0.00783750, bélyegzett 0.0079.

Budapesti Devizaközpont legy zesei. (Julius 27.) Amsterdam 6593—6793, Bucuresti 86—93, lei 86.50—93.50, London 77.070—79.070, angol font 77.270—79.270, Berlin 0.03—4.40, márka 0.03.50—4.90, Róma 740—778, Páris 1002—1036, francia frank 1007—1041, Prága 500—520, Zürich 3000—3100, Bécs 23.60—25.60, Belgrád 176—183, Newyork 16755—17255, dollár 16.805—17.305, Varsó 0.08.40—9.80, Napoleon 60.000.

— **Olcóbbodás a lieti piacon.** A mai hetipiác forgalma lanyia volt. Nagy kínálat és gyenge kereslet volt. Az árakban jelentékeny esések történtek, különösen a gyümölcsök árai estek. Az élőállatpiacon az árak a következőképen alakultak: marha 16—18, borju 14.50—16.50, sertés 36—39 lei kilogrammonként élősulyban. A majorság-piacon a következő árak voltak: pár csirke 35—80, liba 230—350, pulyka 120—250, ruca 150—220 lei.

— **A pozsonyi (dunai) nemzetközi mintavásár.** A Kereskedelmi és Iparkamara közli: A folyó évi augusztus 23.—szeptember 2. napjain tartandó III. nemzetközi Duna-vásárra vonatkozó minden részletkérdéssel és felvilágosítással a cluji (kolozsvári) csehszlovák konzulátus szolgál a hivatalos órák alatt.

— **A nápolyi nemzetközi mintavásár.** A Kereskedelmi és Iparkamara közli: A III. nápolyi nemzetközi mintavásár folyó évi szeptember 16—30. napjain tartatik. Felvilágosítással szolgál a Kereskedelmi és Iparkamara a hivatalos órák alatt (9—13.)

Irodalom, művészet

Nincs még döntés a színházi koncessziók ügyében.

(Folyik a vizsgálat a Janovics-Róna-ügyben.)

Clujról (Kolozsvárról) jelentik Soimescu színészeti vezérfelügyelő nyilatkozott a kolozsvári lapok munkatársai előtt. Kijelentette, hogy a döntés a koncessziók dolgában csak néhány nap mulva fog bekövetkezni. Az ő véleménye szerint nyolc koncessziót fognak kiadni, míhelyt a Róna—Janovics ügyben a döntés megtörtént. A támadások öt méltatlanul érték, ő mindent csak azért tett, hogy teljes legyen a harmonia a magyar színészettel. Ezért békítette ki Feketét az egvesülettel és ezért akarta Róna Dezsőt is kibékiteni Janovicsal.

A Róna—Janovics ügyben egyébként ma délelőtt tovább folyt a kihallgatások a sziguranán. A tárgyalásokat Bianu dr. sziguranca vezérfelügyelő irányítja. Valjeanu, a színházak főigazgatója ma Kolozsvárra érkezett, de utazása nem függ össze a színházi koncessziók ügyével, csak autóturája közben érintette Cluit (Kolozsvárt).

* Az aradi nyári szinkör heti műsora. Szombat: Hazudik a muzsikász. Selmezi Mihály bucsufelléptével. Vasárnap: Román előadás.

* Vasárnap este román farsulat vendégszerepel a nyári színházban.

* A szozónvégi bucsuzások során a távozó művészek egymásután vesznek bucsut Arad közönségétől. A színészsors örök, az éveken át szövdött szeretet szálait egy esti előadás szertelépi és nem marad meg más belőle, mint az emlék, amely néha-néha erőt vesz annak a közönségnek lelkén, amely éveken keresztül hűségesen tapsolt az eltávozott művészeknek. Selmezi Mihály öt év után mond bucsut most Aradnak és szombaton este lép föl a „Hazudik a muzsikász”-ban. A kitűnő operettben a messze idegenbe szakadt magyar inas szerepét játssza. Selmezi bucsuzása alkalmával Balogh Böske, Halmos Mici és Tompa Béla is fellépnek. — Róna Dezső kedden este bucsuzik a Toscában, melynek rendőrfőnökét énekli és amely a kiváló operaénekes legjobb szerepeinek egyike. A Tosca keddi estői bucsu-előadása a szokásos szereposztásban kerül felújításra. Toscát Várady Margit, Cavaradossit dr. Nasta Mihály mint vendég, Angelottit Ladiszlav, míg a többi szerepeket Faludy Károly és Ács Mihály éneklék.

A szerkesztésért: **KAROLY JOZSEF**
Tel. **CONZURAT.**
IOAN NICHIN.
NYILTER.
Az ezen rovart alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.
Óvás! Férjemért semmi néven nevezendő fizetési kötelezettséget nem vállalom. Arad, 1928. jul. hó 27
18298 **Pakó Lajosné.**

Mérlegképes könyvelő
vagy könyvelő, aki a magyar és német nyelvet szöben és írásban tökéletesen bírja
== azonnal ==
alkalmazást nyer.
Mindkét nyelven írt ajánlatokat referenciák és fizetési igények megjelölésével „M o g b i z h a t ó” jelige alatt a Kelet airlapiroda továbbít.

Az **Anker Általános Biztosító Társaság** aradi vezérképviselője
a legelőnyösebb feltételek mellett köt tűz-, baleset-, szavatosság-, szállítmány-, utipodgyász- és életbiztosításokat,
13987 kartenon kivül.
Vezérképviselő: **Weiszberger Gusztáv.** Iroda: Str. Tribunal Buteanu (Behm-u. I.)
TELEFON 8—11.

„**Marasesti**”
Elsőrendű asztalos
CSONTENYV
„Marasesti” Vegyészeti és Enygyárak R. T. Képvisele:
Dávid József
Vécsey-utca 7. 4189

„EGOL” cipőkrém, kékitő, fémtisztító felülmúlhatatlan minőségben már 1 drb. vételnél is gyári áron kapható: MERCEDES-nél.

Apró hirdetések

Levelzés.

FEKETE CICÁT jelzett helyen és időben megyszín mellényes várja. 13916

Alkalmazás.

PERFECT főzőné felvétetik Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 17. II. em. 4175

JE CHERCHE, gouvernante française, pour ma petite fille de 10 ans. L'adresse dans l'administration. 700

KÜLDÖNC leány azonnal felvétetik Deutsch Testvérek szállító cégnél Str. Gheorghe Lazar (Simonyi-utca) 13-6. 4186

FŐZNI tudó mindenre 16 fizetéssel felvétetik. Lövinger, Ortulay-palota. III. emelet. 13297

MINDENES 16 fizetéssel azonnal felvétetik Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) új szám 29. félemelet. 4187

VILLANYSZERELŐT és tanoncokat felvesznek, Gáspár műszerész. 4181

FIATAL AGILIS UTAZÓ, ki eddigi ilyeszerű működését igazolni tudja, AZ ÜVEG ÉS PORCELLÁN szakból fix-re, vagy provizóra ajánkozzék Gál Béla céghez Déva. 4112

OKLEVELES tanítónőt 12 éves kisleányom első polgári előkészítéséhez keresek. Ref. vallás német és zongora tanítás megkívánatik. Pályázatokat igény megjelöléssel, bizonyítvány másolatokkal Kalmár Ignác uradalmi intéző Bocsig (Arad megye) küldendők. Állás szeptember 1-re betöltendő. 4158

SEGÉDNEK felvétetik textil engross szakmában teljes jártassággal bíró komoly, megbízható egyén. Cim a kiadóhivatalban. 4166

Vétel és eladás.

SELYEM PAPANOK, nagy alpaca tálca, aranylánc, virágvázák, goblein képek, íróasztal, tükör, szekrények, consol asztal, 3 m. futószőnyeg, képrámák, ágy- és asztalmenüek, női fehérnemű, kézimunka, vadújszobor, gyöngy ruhadísz, stb. eladó. Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) sz. I. emelet jobbra. 1000

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcellán tárgyakat, japán vázakat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kituzunk. Szépművészeti Szalon, Ortulay-palota. 13573

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyokat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ell-palota.) 11895

TELJES kovács berendezés eladó, Morka Tivadar Kovasziint. 4179

ÜZLETI berendezés, cassa, pult, olcsón eladó. „Dama” áruház Str. Alexandri (Salacz-utca) I. Kelet hírlapiroda mellett. 13985

ÍRÓASZTAL megvételre kerestetik. Ajánlatokat Wallinger hirdetője továbbít. 13298

RÖVID, keresztüros, fekete zongora eladó. Strada Mărășesti 75. (Kossuth-utca 34.) jobbra. 13916

BÉCSI gyártmányú hosszú zongora, teljesen jókarban, olcsón eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13297

VIDÉKI városban sarokház, jóforgalmú sötöde eladó. Papp János Pecica-Romána (Román-Pécska) 45. 13987

TIZENKÉT személyes komplett ezüst evőkészlet eladó. Str. Grănicerilor (Török Ignác-utca) 15. 13987

MOTORFÜRÉSZ 6 HP. 25.000 leírt eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13916

Ingatlan.

MAGÁNHÁZ, 5 szoba, fürdőszoba, összes mellékhelyiségekkel, a ház alatt cementezett pince, — a lakás elfoglalható — eladó. Bettelheim ügynöksége, Piața Imperatului Traian (Attila-tér) 1-2. 4183

ARADHOZ közel eső községben nagy buzatermő vidéken kereskedelmi és vám malom örösi jövedelemmel eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13916

MAGÁNHÁZ, 2 szoba, előszoba, fürdőszoba és összes mellékhelyiségekkel, elfoglalható lakással eladó Bettelheim ügynökség, Piața Imperatului Traian (Attila-tér) 1-2. 4184

MODERN magánházat 3-4-5 szobával a város bármely részén megvételre keresek. Ajánlatokat „Ház” jellegre a kiadóba kérek. 4188

MAGÁNHÁZ, 4 nagy szoba, fürdőszoba, összes mellékhelyiségekkel, zárt folyosóval, elfoglalható lakással, a ház alatt nagy pince, a hozzátartozó magas földszintes bérházzal (két utcára szolgál, kettős bejárattal) a Piața Catedralei (Tökölly-tér) közvetlen közelében feltűnően olcsó áron eladó. Bettelheim ügynökség Piața Imperatului Traian (Attila-tér) 1-2. 4182

Ellátás.

SZERÉNY LEÁNY teljes ellátást keres. Cim Wallinger hirdetőjében. 13298

ELSŐRENDŰ ebéd-vacsora ellátást feltétlen urihelyen keres augusztus 1-től hét-nyolc tagú társaság. Leveleket „Augusztus” jellegre Kelet hírlapirodába 13988

Üzletek.

EGY jóforgalmu liszt és termény üzlet berendezéssel, azonnal elfoglalható lakással, elutazás miatt eladó. Cim a kiadóban. 4162

Lakás.

INTELLIGENS fiatal házaspár egy szoba konyhás lakást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4178

Különféle.

ELVESZETT Str. Meșianu, Piața Catedralei, Str. Eminescu és Str. Brătianu utvonalon egy arany karperec kis láncsal és zsuzsu tartóval. Emlék lévén, becsületet megtaláló kéri az Str. Brătianu 12-14. szám alatt házmesternek átadni. 4155

Az elszakíthatatlan „MATADOR”

munkás és gépészművek, orvosi, vegyész, raktárnok, fűszeres, borbély, pincér és gépészkabátok, szőr és kazantisztító ruhák kaphatók elsőrendű minőség és kivitelben.

Frații Stern cégnél

Str. Meșianu 2. (Forray-utca). 13298

Kereskedelmi érettségit végzett, megbízható, jól számoló

fiatal gyakornokot keresünk

azonnali **Boros & Czucker** ikereskebelépésre. **dők Arad.**

Kapható minden jobb vendéglőben és fűszerüzletben.

Az igazi győgsör a

á la München.

Főraktár Aradon kizárólag:

Reusz Sándor cégnél.

Legmodernebb hűtőtelep, sörfejtőberendezés és jéggyár.

**CSIPKE
HIMZÉS
HARISNYA**
HOFFMANN SANDOR ARAD.

Gyógyszerüveg

demiohn, uborkás-, befőttes-üveg, lámpacsöveket legolcsóbban szállit a

Rényi Árpád
üvegyár egyedüli képviselője:

Schullert Vilmos
Cluj—Kolozsvár,
Attila-utca 5. 4176

Használják fel az alkalmat!

MŰFOGAKAT

csak ma és holnap vásárolk, fogsort, régi törött műfogakat. Fizetem a legjobb árakat.

CRUCEA ALBA „Fekér Kereszt”-szálloda, szoba szám 4. — Délelőtt 9 - 12 és délután 2-7-ig.

I. Kovácskocszot
vagonjtelekben nagyon olcsóert szállit
A. Ferenczi Timisoara,
Bonáz-u. 14. 13986

HIRDETMÉNY.

Az ötvenesi uradalom Alsó-majorjában négy dohánypajta és egy istálló f. 6. augusztus 5-ön, vasárnap d. e. 9 órakor a helyszínen nyilvános árverésen el fog adatni.

A vevő köteles azokat két hónap alatt lebontani és elvinni. A vételár 20%-a azonnal, a többi része a lebontás megkezdésekor fizendőd.

Az érdeklődők az épületet bármikor megtekinthetik, bővebb felvilágosítással az alulirota szolgál.

Az érdeklődőket az árverés napján UTVINIS (ÖTVENESI) állomáson kocsni várja.

ÖTVENESI URADALOM
IGAZGATÓSÁGA
Telefon Arad 43.

4177

Török ládagyára Arad, Strada Bihorului 2. Megrendelésre szállit vasuti és posta ládákat, minden mennyiségben. Szülő ládákat. 13987